

Ուտոգ-խմող Բաղալի խաչատուր,  
 Փնթի խմող Զաֆոնեց խաչատուր,  
 Դիր-դիր բերող Ատոնեց խաչատուր:

Ֆանիշ կամունիստ Ավոնեց խաչատուր,  
 Նիկոլի դախլա գեղերտիր Յուզբաշեց խաչատուր,  
 Կեթառոտ-լարս Մայրապետեց խաչատուր:

Կև փոշալուն, կես կուշնիկ Դելվաթեց  
 խաչատուր,  
 Քյոսիրների դիսուր Թափկեց խաչատուր,  
 Առանց բրտնրի խաց ուսող Միսկեց խաչատուր:

Լալ ոժրար Բոսեց խաչատուր,  
 Արիարամիա ու միամիտ Սալգոնց խաչատուր,  
 Կոսար տերդեր Կուլոնեց խաչատուր:

Դալաք-խաչո Աղամզաեց խաչատուր,  
 Զուռնի դամբաշ Խոսրովի խաչատուր,  
 Պշկուկ Հառաբել Բադեեց խաչատուր:

Թաղա գուռնաշի Կ'ազեց խաչատուր,  
 Հերենա կանթարին ձուկ խասցնող Զոնեխի  
 խաչատուր,  
 Խելքի կարոտ վարժապետ Սաբուխանի խաչատուր:

Կարմրածեռ էն մեկել Սաբուխանի խաչատուր,  
 Փոշար հիջարով Վերցող Կարաբախցոնց  
 խաչատուր,  
 Խմուկ Վախսը խաչի վրեն նստող Սեփոյի  
 խաչատուր:

## Մ Ա Ն Կ Ա Կ Ա Ն Խ Ա Ղ Ե Ր Գ Ե Ր

### 1. Ձ Յ Ո Ւ Մ

Ձցում կարաք,  
 Գնա հարի,  
 Ձցում կարաք,  
 Կարաք խանի:

Ձցում կարաք,  
 Թանր քեղի,  
 Ձցում կարաք,  
 Կարաքն ընձի:

### 2. Ա Ս Ն Ղ Թ Ե Լ Ն Լ

Պրտա մտու,  
 Պրտա մտու,  
 Որ չմղնի,  
 Կոճա մտու:

### 3. Մ Ն Ս Ա Տ Ս

Մե մասու,  
 էրկու մասու,  
 Իրեք,  
 Ընդու վրեն ղենեք  
 Ձորս մասս,  
 Խինգ:

### 4. ՏՂԱՆՆԵՐԻՆ

Տղա-տղա,  
 Ոսկե ջղն,  
 Առ քո ճաներ,  
 Գնա խաղա,  
 Ալուր մաղեմ,

Գաթա շաղեմ,  
 Գամ քե պտխեմ:

### 5. ԱՂՋԻՍԻՆՆԵՐԻՆ

Ախճիկ, ախճիկ,  
 Քարե շղճիկ,  
 Առ քո աիդներ,  
 Գնա խաղա,  
 Ալուր մաղեմ,  
 Գաթեն շաղեմ,  
 Գամ քե թաղեմ:

### 6. Մ Ն Մ Պ Ա Ս Ի Վ Ե Ր Ջ Ի Ն Շ Ա Ր Ա Թ Վ Ա Օ Ր Ն Ե Ր Ը

Քոռ էրկու շաթի,  
 Պտս երեքշարթի,  
 Ձիք՝ շորեքշարթի,  
 Ալազ հինգշաթի,  
 Հութի ուրփաթ օր,  
 Զասկի շաթաթ օր,  
 Սուրր հաղորթման օր,  
 Քիֆթի կիրակի:

### 7. Խ Ր Ա Տ Ճ Ժ Ն Ե Ր Ի Ն

Խացը շատ արա,  
 Պանիրը քիչ արա,  
 Մանդր ծամա,  
 Տես Ի՞նչ խտմ տ:

### 8. Մ Յ Ա Ո՛Ւ Մ Յ Ա Ո՛Ւ

— Մյառ՛ւ-մյառ՛ւ,  
 — Վի՛ր կատուն ես:  
 — Աղաբեկի:

- Ի՞նչ ես ուզում:
- Մեր ու մածուն:
- Վի՞րն ես ասում:
- Իմ ձաքերին:
- Քո ձաքեր դո՞ր են:
- Աղաքեկի կաուրը:
- Ի՞նչ են անում:
- Հալում են:
- Փշտա՛, կորի, սեհերես:

#### 9. ԿԻԿԼԻԿԻ՝ ՍԱՆԱՄԵՐ

- Կիկլիկի՛, սանամեր,
- Մե խատ խավ կար, ի՞նչ հեղավ:
- Մարավ, հախալուր ջրի գնաց:
- Ի՞նչ կար կաուց:
- Ոսկե մադնիք:
- (տարբ. Քիշմիշ ու չիր):
- Վի՞րն էր սանում:
- Խարս ու փեսին:
- Խարսն ու փեսեն դո՞ր ին նստուկ:
- Ոսկե թախտի վրեն:
- Ի՞նչ ին ուտում:
- Ոսպե վոիկ:
- Ոսպե վոիկ դո՞րն էր եփե:
- Քյաշալ Հադոն:
- Դո՞ր էր դրե:
- Բաց ալուշկեն:
- Ո՞րն ա կերե:
- Կարա փշիկ:
- Ա՛խ, կարա-փշիկ, ա՛խ կարա-փշիկ,
- Քո խերն ու մեր պաշեն քո թշիկ:

#### 10. ՏԻՏՈՂԻԿ-ՏԻՏՄԱՐՈՂԻԿ

Տիտողիկ-տիտմարողիկ\*  
Ջուռնաթողիկ,

\* Այս խաղը իրողում էին հիմնականում ձմեռը: Երեխաները հաճախում էին բուրսու աակ, ձեռները դնում քուրսու վրա և պասյ (մի հասակավոր մարդ կամ իրենցից ամենատարիքավորը) ասում էր հետևյալ ոտանավորը, յուրաքանչյուր տառը արտասանելիս իր դուղամառը դնելով մի խաղաղողի ձեռքին: Պալը վերջին կսի-ն տակիս, ում ձեռքի վրա մատը դնում էր, նա խաղից դուրս էր դալիս: Այսպես ամեն անգամ կրկնվում էր, մինչև որ մնում էր մի խաղաղող: Պալը վերջին անգամ ասում էր՝ «Տիտողիկ-տիտմարողիկ»: Ամեն րոտը արտասանելիս մատը դնում վերջին երեխայի ձեռքին, մյուս րոտն արտասանելիս՝ ճակատին: Վերջին կսի-ն ինչի վրա որ դրվեց, նա էլ էր դուրս դալիս: Ասենք թե մնում էր ճակառը. պալը հարցնում էր. «Էս դիշեր դու վի՞ր տունն ես քեն»: Երեխան աալիս էր իրենց րարեկամներից մեկի անունը: Օրինակ՝ «Պալոնց տունն եմ րենել»: Պալը և մյուս խաղաղողիկը մնացած երեխայի ճակատին կոտաղենում էին պալոնց ասն անգամներին կոչելով. «Օրինակ՝ էնի պալոկը, էնի տաաիկը, էսի քեռին, էսի քեռու կնիկը և այլն:

էփած դաթեն,  
Եղն ա վրեն,  
Կճաճա (կաճաճա),  
Ուտա էսի,  
Խմա էսի,  
Հլնի էսի:

#### 11. ԼԵՏԻԿ ԹԱԹԻԿ

Լխտիկ թաթիկ, ջուր բեր,  
Փլավ եփեմ, դու կեր,  
Ես չեմ ուտի, դու կեր,  
Լխտիկ թաթիկ, ջուր բեր:

#### 12. ԽՆԱՄԻ ԶԱՆ, ԷԿԱ, ԷԿԱ...

Եկվորը.—Քա, խնամի ջան էկա, էկա:  
Պատասխանը.—Այ, խնամի ջան հնչի՞ էկար:  
— Քա խնամի ջան, ախշիկ ուզելու:  
— Այ, խնամի ջան, ախճիկ շունեմ:  
— Քա, խնամի ջան, մենք աեսել ենք:  
— Այ, խնամի ջան, դո՞ր եք տեսե:  
— Քա, խնամի ջան, Բթու ջրում:  
— Այ, խնամի ջան, գլխին ի՞նչ էր:  
— Քա, խնամի ջան, քիշմիրի շալ էր:  
— Այ, խնամի ջան, քալին ի՞նչ էր:  
— Քա, խնամի ջան, կարմիր շատեր:  
— Այ, խնամի ջան, վի՞ր կարուկն էր:  
— Քա, խնամի ջան, Բաղդասարի:  
— Այ, խնամի ջան, մշկին ի՞նչ էր:  
— Քա, խնամի ջան, արծթե քյամար:  
— Այ, խնամի ջան, ո՞րն էր շինե:  
— Քա, խնամի ջան, զարգյար Կարոն:  
— Այ, խնամի ջան, ի՞նչ ես րերե խարսիա  
խամար:  
— Քա, խնամի ջան, յաղմով պնդուկ:  
— Այ, խնամի ջան, փեսեն հո՞ր ա:  
— Քա, խնամի ջան, դուրս խաղում ա...

#### 13. ՎԱ՛Յ, ՎԱ՛Յ, ԳԵՆ ԵԿԱՎ

Վա՛յ, վա՛յ գելն եկավ,—ասավ րութր:  
Որդո՞ւց եկավ,—հարցրեց ցուցամատր:  
Սարից եկավ,—ասավ ջ'ի՞նչ մատր:  
Փախենք էթանք, փախենք էթանք,—ասավ  
մադնամատր:  
Վա՛յ, վա՛յ պալիկ եմ, ճասլիկ եմ:  
Չրստեր շունեմ, իմա՞լ փախենեմ,—ասավ ճկութր:

#### 14. Ա՛Յ ԳՋԻՐԻԿՆԵՐ...

Ա՛յ քուրիկներ, վա՛յ քուրիկներ,  
Լենթի եմ, խաց եմ ուզում,—ասավ ճկութր:  
Որ խաց չկա, քրդեղի՞ց աանք,—ասավ  
մադնամատր:

Աստված կտա, մենք էլ կուտենք,—ասավ ջոշ  
մատու:  
Բր, ի՞նչ չտա,—ասավ յուր ցամաքային  
Կոնստանտինը, զոնստանտինը ուտենք,—ասավ  
բուրթը:

Համա ի՞նչ բուրթը ասավ զոնստանտինը ուտենք, էն  
մեկը բուրթը (մաշակը)՝ թափան ընթի վրեն,  
էնքան տփին, էնքան ափին, ի՞նչ բուրթը կարծ  
մնաց, ի՞նչ էլ խոտովալ ի՞նչ բուրթը, զնաց  
կ'արդ կայնավ:

## Ա. Ա. Ա. Ն. Ե. Բ., Ա. Ա. Ա. Յ. Վ. Ա. Ն. Ք. Ն. Ե. Բ., Գ. Ա. Բ. Ջ. Վ. Ա. Ն. Ք. Ն. Ե. Բ.

Աղիդ սրեր են դալում, առնը թթխմոր էլ չկա:  
Աղոյի քոլոզ Բլոյի գլուխ, Բլոյի քոլոզ Աղոյի գլուխ:  
յուր յա տանում:  
Ախար, ընդու փեշը մեշու էրեցուկ ա:  
Ախ եմ անում՝ մուխը գագախից ա հլնում:  
Ախմախ գլուխը խեղճ ողնեքին փորցանք ա:  
Ախմախ թեկն իշին քյոտի յա սսում:  
Ախկախ ձեռը մե կապը խտց տ հնդկ:  
Ախճիկը ի՞նչ կա անկողնի ձմերուկ ա:  
Ախճիկ ծամերն հերդեն են, համա խելքը կարճ:  
Ախճիկը խլղի ճրաք ա:  
Ախշարն ախշարքով, էնի հերան խմելով:  
Ածան խավը կշկան ղրինի:  
Աղոթուկ իշի նման ա:  
Արա ընծի, սորվի քեղի:  
Ամր օր, տառվին հառավում:  
Ամովա փուշը ձմերուկ նուշն ա:  
Այարը հնդի փուշի աակ:  
Անարուտ դագ ա:  
Անծի շաղկի խեռ էլ յուր շեթում ա:  
Աջան առավ հաշկն ու ղնաց:  
Ասեգ թախը՝ գետին չէր հնգնի:  
Ասողին լսող ա ղեաք:  
Ասաված ագասաւ լոստորկի թափկեն:  
Ասաված աղաաա էլ ընթարեն:  
Ասաված մարթու ի՞նչ աւում ա, աասը ձեռով ա  
աւում:  
Ասաված հառեղ մարթի խելքն ա առնում, ի՞նչ  
խոթին:  
Ասաված ի՞նչ քոռ կ'առնի լսա, հոգոսառնին  
ձուն գքա:  
Ասաված սարը աեսե, ձուն ղրեր ա:  
Ասու առնելիքն ա:  
Ասու եսիրն ա:  
Արե ա, համա մեշն արուն ա:  
Արեի ընդանը բովեր ա:  
Արեա փիս աեղ ա մաե, ղու էլ ես գիղում:  
Արգման, ղարե նման, ես քո նման, ղու մեր  
բննք շան նման:  
Արնի խեռ մտե, խոքու խեռ ղուրս գքա:  
Արար խախուզ՝ մհանա կարկուտ:  
Բախաւով իմ գլուխը:  
Բալի լավ գործի ի՞նչ հլնում, մեր հալը ի՞նչ գհլներ:

Բան ղի փախի, խաց ղի վագի:  
Բանը բուրթ ա:  
Բանը ի՞նչ կա՝ էշ ա, որ քշես կէթա:  
Բան ասեմ, թե բամբակ գղեմ:  
Բարրղնեկի ծաղիկն ես:  
Բանվորի լեսան գողծողն ա:  
Բարեկամացանք՝ բարենբարացանք:  
Բար տվող ծառին քար շատ կթալեն:  
Բաց ընդին փագ ու բալին չկա:  
Բեղի ալոզն հնցա:  
Բերնի գնլն ինչ ա, հրը հիմցի:  
Բերանս օղ կղբով ասելով:  
Բղի ղլխին գոմփով պանել չհլնի:  
Բճի բախտը կտուր ա հլնում:  
Բորիկ ի՞նչ հա էլ սողկը ղուտն ա:  
Բոխին ու ճավիկ ձմերուկ են լավիկ:  
Բոյախանի կարաս խո չէ:  
Բուրթը բարերար կանա:  
Բուրթը ղրեր ա՝ բամբակ ա գղում:  
Բուրթը կնդե, հնդե գտոները:  
Գեղ կա մե ծուռ ունի, մենք մե տուն ենք՝ իրեք  
ծուռ կա:  
Գեղը ի՞նչ կայնի, դերան կկողրա:  
Գելն աւր օրի յա ման գալում:  
Գելն ու գառը հիրար խեռ առածում են:  
Գելն հնգավ օխճի մեշ՝ վալ մեկի տիրոջ:  
Գելի ղլխին ալեգրսն կարդացին, ասավ. թողեք  
էթամ սուրուն ղնաց:  
Գիլի կ'ամաթը հիրան ագմի աակն ա:  
Գիլի բուն աղ ղրուկ մի՞ս:  
Գիլից տամաղլզ չհլնի:  
Գինում ե՞ս, էսի ինչ օձի կծուկն ա:  
Գինում ե՞ս, ճարվում ա:  
Գիշերվա էրաղս խո չե՞ս:  
Գիտունին մեկ ասա, անգետին՝ խաղար ու մեկ:  
Գլխին տեղ արավ, ի՞նչներին էլ ա ուզում աեղ  
անա:  
Գլխի մեշը ի՞նչ կա:  
Գլաղմ չքաշա, մաղմ կքաշա:  
Գնա մեռի, հարի սիրեմ:  
Գողը ի՞նչ անեն հլնի, եղն էլ հերթսն կխանեն:  
Գոթութեն, շարե արքայութեն: